

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

18.4.2007

B6-0152/2007

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja(d): André Brie ja Tobias Pfluger

fraktsiooni GUE/NGL nimel

Atlandi-ülesed suhted

Euroopa Parlamendi resolutsioon Atlandi-üleste suhete kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse raportit Euroopa riikide oletatava kasutamise kohta Luure Keskvalituse (LKA) vangide vedamiseks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks (2006/2200(INI));
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi soovitusi nõukogule seoses läbirääkimistega Ameerika Ühendriikidega sõlmitava lepingu osas reisijate registreerimise kasutamise kohta terrorismi ja rahvusvahelise kuritegevuse, sealhulgas organiseeritud kuritegevuse vältimisel ja tõkestamisel (2006/2193(INI));
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsiooni Guantánamo kohta;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et Euroopa ja Ameerika Ühendriikide kodanikuühiskondade vahelistel suhetel on kauaaegne traditsioon ning need põhinevad ühistel väärtustel nagu demokraatia tunnustamine ja edendamine, inimõigused ja õigusriigi põhimõtted, säästev majandus ja säästev areng; arvestades, et Bushi valitsuse teatud poliitilised sammud põhjustavad tõsisid takistusi Atlandi-üleste suhete arengus;
- B. arvestades, et Bushi valitsuse välispoliitika, kus domineerib sõjaline lähenemine, on ilmselgelt ebaõnnestunud, eriti järgmistes valdkondades:
- sissetung Iraaki Ameerika Ühendriikide juhtimisel ja selle tagajärjed on põhjustanud vägivalda laialdast levikut, fanaatilisi teravaid konflikte ning Iraagi ühtsust ja kogu piirkonna stabiilsust ohustavat kaost, mille tulemusena on hukkunud kümned tuhanded ja ümberasustatud miljonid inimesed – eelkõige naised ja lapsed – Iraagi piires ja väljaspool seda;
 - NATO relvajõudude operatsioonid Afganistanis on olukorra riigis veelgi ebastabiilsemaks muutnud;
 - nn terrorismivastane võitlus ja võimetus tulla toime üha suuremate kogu maailma puudutavate majanduslike ja sotsiaalsete probleemidega põhjustavad uut vägivalda;
- C. arvestades, et kodanikuühiskonnas ja Ameerika Ühendriikide Kongressis kasvab kriitika ja vastupanu Bushi valitsuse poliitika suhtes ning üha valjemini nõutakse muutusi; arvestades, et neid arenguid toetab ka Euroopa kodanikuühiskond, kes oli algusest peale Iraagi sõja vastu ning kes pooldab multilateralismi ja rahvusvahelist õigust, pidades neile toetumist endiselt parimaks viisiks ohtude tuvastamiseks ja nendega toime tulemiseks ning lahenduste leidmiseks globaalsetele probleemidele;

D. arvestades, et Bushi valitsus on vastutav tõsiste inimõiguste ja põhiõiguste rikkumiste eest nagu:

- jätkuv julm kohtlemine Ameerika Ühendriikide sõjaväelaste poolt USA halduses olevates kinnipidamiskohtades Afganistanis, Iraagis ja Guantánamos;
- 6. septembri 2006. aasta Ameerika Ühendriikide presidendi kinnitus, et LKA juhtimisel tegutsesid salajased kinnipidamiskohad väljaspool Ameerika Ühendriike, sh Euroopas;

E. arvestades, et Bushi valitsuse terrorismi vastu võitlemise strateegia raames on kasutusele võetud igapäevaelu kõikidesse valdkondadesse ulatuvaid vahendeid Euroopa riikide kodanike nn tundlike andmete jälgimiseks, nagu näiteks kokkulepe reisijate registrite kasutamise kohta, ja asjaolu, et Ameerika Ühendriigid kasutavad „Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication” (SWIFT) võrgustikku pangatehingute üksikasjalikuks jälgimiseks; arvestades, et sellise tegevusviisi puhul riskitakse Euroopa kodanike põhiõiguste ja -vabaduste õõnestamisega;

F. arvestades, et peamist vastutust relvastuskontrolli ja relvitustamissüsteemi nõrgenemise eest kannavad Ameerika Ühendriigid;

G. arvestades, et Bushi valitsus ei ole ratifitseerinud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuuti, vaid püüdis kahepoolsete puutumatuslepete abil vältida Ameerika Ühendriikide kodanike Rahvusvahelises Kohtus vastutusele võtmist nende ebaseadusliku tegevuse eest;

H. arvestades, et Ameerika Ühendriikide 38 osariigis ja föderaalasel tasandil kehtib surmanuhtlus;

I. arvestades, et Ameerika Ühendriigid ei ole allkirjastanud Kyoto protokollit;

J. arvestades, et Euroopa Liit ei olnud võimeline leidma ühist lähenemisviisi Bushi valitsuse kõnealuse poliitika suhtes; arvestades, et ELi liikmesriikide välispoliitikas esinevad suured erinevused; arvestades, et selline olukord nõrgendab oluliselt Euroopa kui Ameerika Ühendriikide partneri positsiooni,

1. kinnitab taas, et peab Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Liidu vahelisi suhteid, eelkõige rahvastevahelisi suhteid, oluliseks; tunneb kahetsust, et Bushi valitsuse välispoliitika, aga ka majandusliku koostöö tõttu on Atlandi-ülese partnerluse arengus ilmnenud tõsiseid probleeme;

2. rõhutab, et rahu kaitsmine ja rahvusvaheline õigus, inimõigused ja põhivabadused peaksid moodustama Atlandi-üleste suhete tuumiku; soovib nõukogul ja komisjonil tungivalt anda partneritele Ameerika Ühendriikides selgelt mõista, et kõnealuste kehtestatud nõuete ja põhimõtete rikkumine kujutab endast olulist taksitust suhete arengus;

3. palub nõukogul ja komisjonil intensiivistada poliitilist dialoogi Bushi valitsusega põhimõtetelises sisepoliitilistes küsimustes:
 - anda üheselt mõista, et multilateralism, eriti koostöö Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga, on jätkuvalt parim viis ohtude tuvastamiseks ja nendega toime tulemiseks ning lahenduste leidmiseks globaalsetele probleemidele;
 - kinnitada veel kord, et EL on vastu ükskõik millisele ennetavale ühepoolsele sõjalisele tegevusele ja sõjalise ülimjõu ideele;
 - rõhutada uuesti, et terrorismivastast võitlust ei saa pidada rahvusvahelist õigust rikkudes ning niisuguste traditsiooniliste põhi- ja ühiste väärtuste kulul nagu inimõiguste ja põhivabaduste tunnustamine, õigusriigi põhimõtted ja asjakohased Genfi konventsioonid;
4. on arvamisel, et sellega seoses võiks kasuks tulla ELi ja USA vahelise poliitilise dialoogi hoogustamine parlamentide tasandil; nõuab, et komisjon pööraks rohkem tähelepanu suhetele kodanikuühiskonna tasandil ega kontsentreeruks üksnes dialoogile majanduse valdkonnas;

Rahvusvahelised küsimused

5. palub nõukogul ja komisjonil eelseisval ELi ja USA tippkohtumisel kaitsta Iraagi poliitikat, mis põhineb rahvusvahelisel õigusel ja võtta endale kohustus
 - töötada Iraagi tõelise ja üldise iseseisvuse saavutamise ning okupatsiooniar mee väljaviimise suunas;
 - aidata kaasa Iraagi tõelise ja üldise sõltumatuse saavutamisele otsustamisel nafta ja muude loodusvarade üle;
 - abistada Iraaki riigi poliitilisel, majanduslikul ja sotsiaalsel ülesehitamisel;
6. palub nõukogul ja komisjonil teha teatavaks ELi tõsine mure Iraanile avaldatava surve pärast, sh USA poolne ähvardus kasutada vägivalda, ning kinnitada uuesti, et EL on vastu igasugusele sõjalisele tegevusele, sest selle tagajärjel muutuks kriis piirkonnas veelgi teravamaks, ja jääda Iraani tuumaprogrammi puudutavates vaidlustes kindlaks püüde juurde leida probleemile rahumeelne poliitiline lahendus;
7. palub nõukogul ja komisjonil jääda Afganistani puhul kindlaks poliitilise suuna muutmise juurde, liikudes sõjalistelt abinõudelt majandusliku ja sotsiaalse ülesehitustöö suunas;
8. on arvamisel, et Lähis-Ida konflikti lõpetamine ÜRO resolutsioonide alusel peaks kujutama endast ühte Atlandi-üleste suhete peamist eesmärki; kutsub Atlandi-üleseid partnereid üles kasutama Riyadis Araabia riikide tippkohtumisel 2002. aastal Beirutis Araabia riikide esitatud rahualgatusele antud tõuget, mis sai uut hoogu Palestiina ühtsusvalitsuse loomisest, uuteks jõupingutusteks lahenduste leidmisel konflikti lõplikuks lõpetamiseks viisil, mis oleks kõigile vastuvõetav; kutsub ELi üles võtma endale nelikus aktiivsem ja sõltumatum roll;

9. kutsub Atlandi-üleseid partnereid üles jätkama taas otseabi andmist Palestiina omavalitsusele, tunnustama ühtsusvalitsust ja toetama rahvusvahelise rahukonverentsi korraldamist, et saavutada õiglane ja kestev ÜRO resolutsioonidel põhinev rahu piirkonnas, võttes seejuures vääriliselt arvesse Araabia riikide rahualgatust;
10. kutsub nõukogu ja komisjoni üles USA partneritele selgelt mõista andma, et EL tunneb suurt muret plaanide pärast paigaldada Euroopa Liidu liikmesriikidesse raketitõrjesüsteem, ja paluma USAd kõnelaused Euroopa üldsuses ärevust tekitanud plaanid tühistama; on arvamisel, et raketitõrjesüsteemide paigaldamine võib kaasa tuua uue võidurelvastumise laine, mille tagajärjel muutuks Euroopa sõjaliste rünnakute sihtmärgiks ja mis tekitaks uue poliitilise lõhe ELi liikmesriikide vahel, samuti Venemaa ja ELi vahel;
11. soovitab ELil ja USA-l tungivalt püüelda läbirääkimiste uuesti alustamise suunas relvastuskontrolli küsimustes nii multilateraalsel tasandil ÜRO raames kui ka bilateraalsetel tasandil; kordab oma nõudmisi USAle
 - peatada lahingtuumarelvade uue põlvkonna väljatöötamine;
 - ratifitseerida tuumakatsetuste keelustamise leping;
 - ratifitseerida maamiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise 1997. aasta Ottawa konventsioon;
 - lõpetada vastuseis ÜRO bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni protokolliga suhtes;
 - toetada tuumarelvade leviku tõkestamise lepinguga kehtestatud korra karmistamist, täites selleks rangelt kõiki lepingus, eelkõige artiklis 2, sätestatud kohustusi;
 - anda uus tõuge keemiarelvade konventsiooni rakendamisele ja selle korralduse karmistamisele;
12. kutsub Bushi valitust üles näitama Kyoto protokolliga ja Rahvusvahelise Kohtu statuudi ratifitseerimisega head tahet koostööks rahvusvahelise üldsusega;

Inimõigused ja põhivabadused

13. rõhutab Atlandi-ülese poliitilise dialoogi vajadust küsimuste osas, mis puudutavad terrorismivastase võitluse seaduslike vahendeid; soovitab nõukogul ja komisjoni tungivalt rõhutada, et rahvusvahelise terrorismivastase võitluse asjakohase õigusliku raamistiku moodustavad karistusõigus ja rahvusvahelised inimõigusi tagavad nõuded;
14. kutsub nõukogu ja komisjoni uuesti üles esitama selge ja jõulise avalduse, milles kõrvaldatakse kõik kahtlused, et osa liikmesriikide valitsusi osales minevikus süstemaatilistel erakorralistel isikute väljaandmistel ja salajaste vanglate loomisel või suhtusid kõigesse eeltoodusse sallivalt ning teevad seda praegugi ja on selleks valmis ka tulevikus; kutsub USA valitsust üles lõpetama erakorralised vahistamised ja üleviimised vastavalt Euroopa Parlamendi seisukohale;
15. kutsub nõukogu ja komisjoni üles selgitama, et ELi õigusaktides esinevaid kaitseklausleid ja traditsioone tuleb kõigis USAga sõlmitud lepingutes täies ulatuses

tunnustada, et tuleb tagada Euroopa andmekaitse normidest kinnipidamine ega saa lubada andmete säilitamist või kasutamist, mis õõnestaksid kuidagi nimetatud õigusi või tagatise;

16. kutsub nõukogu ja komisjoni üles tõstatama Bushi valitsusega peetavate konsultatsioonide käigus Guantánamos valitseva olukorra ja USA halduses olevate Afganistanis ja Iraagis asuvate kinnipidamiskohtade küsimus ning nõuda nende sulgemist;
17. nõuab taas kord, et Ameerika Ühendriigid kaotaksid surmanuhtluse nii föderaalsel kui ka osariikide tasandil;

Majandusküsimused

18. on arvamisel, et EL peab mitmekesistama oma majandussuhteid, mitte muutma poliitikat rahvatervise ja keskkonna valdkonnas ning tugevdama majandussuhteid teiste maailma piirkondadega; on arvamisel, et ei uus Atlandi-ülene majanduspartnerlus ega vabakaubanduspiirkonna loomine USAga ei peaks olema esmase tähtsusega ELi suhetes USAga, sest ELi ja USA vaheline kaubandus moodustab juba praegu kogu rahvusvahelisest kaubandusest 50%;
19. kutsub ELi ja USAd üles ühendama jõupingutused õiglasema rahvusvahelise kaubandussüsteemi loomiseks, seades seejuures prioriteediks arenguküsimused, vaesuse vastu võitlemise, keskkonna- ja kultuurilise mitmekesisuse küsimused ning mitte seadma esiplaanile piirangute tühistamise ja korporatiivsete ettevõtete kasumi suurendamise;
20. palub nõukogul ja komisjonil arutada Atlandi-üleste partneritega, kuidas saavutada edu arengumaade juurdepääsu küsimuses ravimitele, ja väljendada kindlat vastuseisu USA algatuse suhtes lisada kõikidesse arengumaadega läbirääkimiste tulemusena sõlmitud kahepoolsetesse lepingutesse klauslid, mille kohaselt need riigid loobuvad õigusest kohaldada Doha lepingu sätteid TRIPSi (intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping) raames, mis lubavad neil toota ja importida geneerilisi ravimeid, võimaldades neil nii võidelda peamiste probleemidega rahvatervise valdkonnas (AIDS, tuberkuloos jne);
21. palub nõukogul ja komisjonil tühistada *Blair House*'i kokkulepe, mis piirab õliseemnete ja valgurikaste taimede tootmist, sest see takistab ELil nende taimede tootmist ja sunnib teda põllumajanduses toodetavaid energiaressursse importima nagu sojaoad või põllukultuurid, mis kujutavad endast sageli GMO tooteid;
22. on arvamisel, et seoses õigusega ohutule toidule ja turvalisele keskkonnale on puhkenud mitmed kaubandusalased konfliktid ELi ja USA vahel, nagu näiteks hormoonidega töödeldud liha või GMO toodete osas, ning palub nõukogul ja komisjonil toimida vastavalt EÜ õigusele ja seda igati kaitsta;
23. on arvamisel, et EL ja USA, kes on energia suurimad tarbijad ja kes kasutavad 38% kogu maailmas toodetavast energiast, peavad võtma endale juhtiva rolli ja tegema

ühiseid jõupingutusi leidmaks võimalusi ja vahendeid alternatiivse energia tootmiseks;
rõhutab vajadust töötada välja keskkonnasäästlikke alternatiive ja tagada metsade
kaitse kogu maailmas;

Muud küsimused

24. rõhutab uuesti, et „*Helms-Burtoni*” eksterritoriaalne õigus ja Kuuba suhtes kehtestatud kaubandusembargo on ebaseaduslikud ja need tuleb tühistada; kutsub nõukogu ja komisjoni üles tõstatama need küsimused ELi ja USA tippkohtumisel ja töötama nende sätete tühistamise suunas, vajadusel seadma USA nende probleemidega vastakuti ka WTO raamistikus;
25. on otsustavalt Belgias asuva SWIFTi süsteemi kasutamise vastu USA salateenistustele teabe kogumiseks ilma asjakohast parlamentaarset kontrolli teostamata, ning palub komisjonil ja nõukogul see probleem lõplikult kõrvaldada;
26. väljendab sügavat muret tasakaalu puudumise pärast õigusloome alases dialoogis USAga ja selle mõju pärast Euroopa õigusele;
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ning Ameerika Ühendriikide presidendile ja Kongressile.